

Nr 215.*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1948/49 till statens uppfostringsanstalter för sinnesslöa.*

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkterna 29—32, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1948/49 beräkna anslag till statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar och statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 169, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 5 mars 1948, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade avlöningsstater för ifrågavarande anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1948/49, dels ock för nämnda budgetår under elfte huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa, under rubriken Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, till Avlöningar 195 000 kronor och till Omkostnader 108 500 kronor samt, under rubriken Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, till Avlöningar 89 200 kronor och till Omkostnader 46 400 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t tillkallat särskild sakkunnig att i samråd med inspektörerna för sinnesslövärderna och för sinnesslöundervisningen verkställa utredning angående personalorganisationen vid ifrågavarande anstalter, har utredningen inkommit med en den 22 december 1947 dagtecknad promemoria i ämnet, varöver remissyttranden i sedvanlig ordning inhämtats.

Departementschefen har lämnat följande *sammanfattning av förslagen*.

»Utredningen har hemställt, att frågan om den lämpligaste anstaltsorganisationen för vården av svårskötta sinnesslöa gossar måtte bli föremål för särskild översyn. I avbidan på att en sådan utredning kommer till stånd, anser jag mig böra tillstyrka, att de i promemorian framlagda förslagen f. n. genomföras endast i begränsad omfattning. Jag föreslår sålunda i det följande, att vid anstalten för sinnesslöa gossar inrättas en befattning såsom assistent i lönegrad Ce 23, en såsom biträdande husföreståndare i lönegrad Ce 13 och en såsom vårdarinna i lönegrad Ce 8, att vid samma anstalt en tjänst som husmoder i lönegrad Ca 10 utbytes mot en befattning såsom husföreståndare i lönegrad Ce 15 samt att vid anstalten för sinnesslöa flickor anställs en timlärare i hushållsgöromål.»

Beträffande organisationsfrågorna har departementschefen anfört följande.

»I likhet med utredningen är jag av den uppfattningen, att frågan om den lämpligaste anstaltsorganisationen för vården av vanartade sinnesslöa gossar skyndsamt bör utredas. Resultatet av en dylik utredning kan komma att påverka såväl personalbehovet som personalens sammansättning och löneställning. Jag anser på grund härav, att någon mera genomgripande ändring i den nuvarande personalorganisationen icke bör vidtagas, innan denna undersökning slutförts.

För att tillgodose behovet av erforderligt antal befattningshavare med den speciella utbildning och läggning, som kräves för vården av ifrågavarande klientel, har utredningen ansett angeläget, att åtminstone den kvalificerade personalen redan nu förstärkes. Därutöver har utredningen föreslagit, att vissa nya lägre befattningar inrättas ävensom att löneställningen för en stor del av de nuvarande befattningshavarna ändras. Ett bifall till vissa av dessa förslag skulle enligt min mening föregripa resultatet av den ifrågasatta organisationsundersökningen. Jag kan därför endast i begränsad omfattning tillstyrka förslagen. Jag förordar för egen del följande ändringar.

Beträffande Salbohedsanstalten tillstyrker jag, att en befattning som assistent med huvudsaklig uppgift att omhänderha elevernas fritidssysselsättningar inrättas. Befattningshavaren bör ha speciell utbildning såsom anstaltspsykolog. En sådan förstärkning av den kvalificerade personalen är i hög grad önskelig. Assistenten bör tills vidare placeras i lönegrad Ce 23. Ur vårdsynpunkt har särskilt bristen på kvinnlig personal vid anstalten understrukits. Jag anser mig därför även böra förorda, att två befattningar som biträdande husföreståndare och vårdarinna inrättas vid anstalten. Den förra bör åläggas att taga personlig omvårdnad om skoleleverna och tills vidare placeras i lönegrad Ce 13. Även den senare bör närmast anställas vid skolhemmet. Hon bör tills vidare placeras i lönegrad Ce 8, motsvarande löneställningen för vårdarinnorna vid Vänersborgsanstalten och sköterskorna vid sinnessjukhusen. Det hade kunnat överbägas att ge vårdarinnan en löneställning motsvarande vårdarnas, dvs. 11 lönegraden. För att icke föregripa likalönskommitténs arbete har jag likväl funnit mig icke böra framföra förslag härom. Slutligen tillstyrker jag, att tjänsten som husmoder utbytes mot en befattning såsom husföreståndare i lönegrad Ce 15. Denna bör åligga — förutom ansvaret för skol- och arbetshemmens hushåll — att taga personlig omvårdnad om eleverna på arbetshemmet. Husmoderstjänsten bör vid bifall här till kvarstå å anstaltens personalförteckning utan att dock uppehållas.

Då resultatet av den föreslagna organisationsundersökningen kan få betydelse även för personalen vid Vänersborgsanstalten finner jag mig f. n. endast i så måtto böra biträda utredningens förslag, att jag tillstyrker, att anstalten under läsåret må anlita en timanställd lärare för undervisning i hushållsgöromål 5 timmar i veckan.»

Utskottet. Frågan om den lämpligaste anstaltsorganisationen för vården av vanartade sinnesslöa gossar är avsedd att skyndsamt utredas. I avvaktan på

denna utredning torde den organisationsundersökning av personalens arbetsförhållanden, som 1944 års lönekommitté, avseende vård- och ekonomipersonal, funnit påkallad, tills vidare komma att uppskjutas. Det har inom utskottet uttalats stark tvekan om under sådana omständigheter en personalförstärkning bör komma till stånd ens i den begränsade utsträckning som Kungl. Maj:ts förslag innebär. I detta sammanhang har även uppmärksamats, att tillgången på bostäder för ogift personal vid anstalten visserligen i och för sig torde förslå för personalökningen, men att bristen på familjebostäder medfört svårigheter vid rekryteringen av nu befintliga tjänster.

Utredningen har emellertid betonat, att vården av svårskötta sinnesslöa barn ställer betydligt större krav på personalen än vården av andra sinnesslöa och att anstalten icke disponerar erforderligt antal befattningshavare med den speciella utbildning och läggning, som kräves för anstaltens mycket svårskötta klientel. Utredningen har därför ansett det angeläget, att åtminstone den kvalificerade personalen med det snaraste förstärkes.

Utskottet har med hänsyn till vad sålunda och i övrigt anförts icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t tager frågan om den omfattning, i vilken personalen vid anstalten nu bör förstärkas, till förnyat övervägande under hänsynstagande till samtliga föreliggande förhållanden. Särskilt frågan om tillsättning av en assistent kan synas tveksam. Det förslag, som utskottet nu fullstyrker, bör betraktas såsom en ram, inom vilken en förstärkning högst må medgivas.

I övrigt föranleder förevarande proposition ej erinran från utskottets sida. Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	kronor	74 600
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	98 500
4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	»	20 700
Summa förslagsanslag		kronor 195 000;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	kronor	27 400
--	--------	--------

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor	1 750
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal »		50 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	9 350

Summa förslagsanslag kronor 89 200;

c) för budgetåret 1948/49 under elfte huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa

1) till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar*: *Avlöningar* 195 000 kronor;

2) till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar*: *Omkostnader* 108 500 kronor;

3) till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor*: *Avlöningar* 89 200 kronor;

4) till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor*: *Omkostnader* 46 400 kronor.

Stockholm den 22 juni 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Gränebo, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Iwar Anderson, fröken Andersson, herrar Sundelin, Johan Eric Ericson, Rosenberg och Hesselbom; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Ward, Malmberg i Skövde, Andersson i Malmö, Rubbestad, Mårtensson, Wallentheim, Pettersson i Dahl, Åkerström, Holmström, Hoppe och Birke.
